

(əvvəli ötən sayımızda)

Onların Anubani tanrısına etiqad Xəzər dənizindən başlayaraq Bəsə körfəzinə qədər olan ərazidə yayılmışdı. Kassilər Kaspi adlı tanrıya etiqad edirdilər, o kassilərin Ay tanrısı ola bilər, çünki Kaspi sözü babil dilində "gümüş" deməkdir. (Georg Hüsing. 1908, Səh. 28)

Qıpçaq ordasının xanı Atrak (Taturun babası) gürcü çarı IVQurucu Davidin dəvəti ilə onun müttəfiqi kimi Səlcuklara qarşı mübarizədə 40 minlik qoşunu ilə onun xidmətinə daxil olmuş və indiki Qazax-Borçalı bölgəsində, hətta Tiflisdən Bərdəyə qədər olan ərazidə yerləşmişdi. David Atrakın qızı Turanduxt ilə evlənərək qıpçaqlarla qohumluq əlaqəsi qurmuşdur. Ona görə də Gürcüstan xronikası "Kartlistsxovreba"da həmin ərazi tatarların yaşadığı ərazi və azərbaycan türklərinin də tatarlar adlandırmaqdadır. (Jizneopisaniya üarə Davida. 1990. Səh. 134)

Gürcü tarixçisi Leonti Mroveli uydurma "Kartlis Tsxovreba" adlı əsərdə Yafəsin oğlu Qomerin Torqamı erməni və gürcü xalqlarının əcdadı elan edərək bu iki xalq haqqında saxta şəcərə uydurmuşdur.

Lakin yəhudi mənbələrində və o cümlədən Yozef Flavinin "Yəhudi qədimliyi" əsərində Torqamın on oğlunun hamısı türk adları daşıyırlar və onun gürcü və erməni olan heç bir oğlunun adı qeyd olunmamışdır. Bir çox qədim yəhudi dini kitabların şərhlərində Torqamın türk ölkəsi olduğu yazılmışdır.

Almaniyanın görkəmli assuroloq tarixçisi A.Virth Qoqu Fələstinə və Misirə hücumda müşayiət edən Torqam insanlarını türklərlə eyni olduqlarını yazır. (Wirth A. 1905, Səh. 54)

XXVIII FƏSİL. Misir uyqarlığı və onun Turanlı kökləri

Misir uyqarlığı Sumerdən sonra ikinci qədim bəşər uyqarlığı hesab olunur.

Bir çox müəlliflər Misir uyqarlığının yaranmasında turanlı tayfaların böyük qatqısı olduğu haqqında bəhs etmişlər. Mərkəzi Asiyada təşəkkül tapmış Turan uyqarlığına mənsub ön türklər müxtəlif səbəblər üzündən öz ilkin yurdlarını tərk edərək yer üzərinə yayılmış və ilkin turan mədəniyyəti rüşeymlərini dünyanın müxtəlif ərazilərinə, o cümlədən Misirə daşımışlar.

Türkistanda qədim Anau uyqarlığını aşkar edən R.Pumpelli bu arxeoloji mədəniyyətin Misir uyqarlığının yaranmasındakı rolu haqqında bəhs edərək yazır ki,

Anauda tapılan bir çox artefaktların Misirdə aşkar edilmiş artefaktlarla müqayisəsi Misirin qədim əhalisinin misirşünasların əksəriyyətinin də qəbul etdikləri kimi Orta Asiyadan Qırmızı dəniz vasitəsilə köçərək Misirdə yerləşdiklərini sübut edir. Onlar özləri ilə

dənizi irqinə mənsubdurlar. Bu irqin doğu qolu Hindistana qədər, batı qolu isə Böyük Britaniya və İrlandiyaya qədər yayılmışdır. (D.Mackenzie. 1915. Səh. 4-6)

Fransanın XIX əsrdəki böyük tarixçisi Qaston Maspero Qədim xalqları tarixinə həsr etdiyi əsərində Misirin qədim xalqının Mərkəzi Asiya mənşəli olduğunu yazır: "Misirin şimalında və şərqində Aralıq dənizi, Qara dəniz, Qafqaz, Xəzər dənizi, Hind çayı və dəniz sularının yuduğu Asiyanın

Ələsgər Siyablı

Dünya tarixinin Turan dövrü

Anau və Orta Asiya üçün xarakterik olan it cinsini və iri buynuzlu heyvanları da götürmüşlər. Həmçinin Yunanıstanda və Mərkəzi Avropada və Avstriyada Anau üçün xarakterik it cinsinin aşkar edilməsi xalqların miqrasiya istiqamətini və qədim dövrdəki ticarət münasibətlərini göstərir. (Rapahael Pumpelly. 1908. Səh. 354)

Pumpelliyə görə Anau tayfaları batıya doğru köçləri zamanı əhliləşdirdikləri heyvan növlərini, o cümlədən öküzü e.ə. 6000 mininci ildə Ön Asiyaya, oradan Misirə və Afrikaya aparmaqları nəticəsində orda yayılmışdır. Öküz kultunun ilk olaraq Babilədə, Hindistanda və Misirdə yaranmış olduğu iddia edilsə də, bu etiqadın ilkin vətəni heç şübhəsiz ki, öküzün ilkin əhliləşdirildiyi ərazi, yəni Anaudur.

Misir mumiyalarını və misirlilərin qədim köklərini tədqiq edən yəhudi əsilli etnoloq Elliot Smitin gəldiyi nəticəyə görə sumerlər fironlar sülalələrinə qədərki Aralıq

cənub sahilləri arasında fironlara məlum olmayan müxtəlif dillərdə danışan, lakin təməldən eyni ənənə ətrafında birləşmiş xalqlar yaşayırdılar. Bu xalqların yaddaşında əcdadlarının dünyaya yayılma- dan öncə yaşamış olduqları ilkin vətənləri haqqındakı xatirələr dumanlı əfsanə şəklində həkk olunaraq yaşamaqda idi. Ora yüksək bir dağ və ya dağ yaylasından ibarət idi. Bu yer Himalayın Pamir yaylası ilə birləşdiyi yerdəki dağ silsiləsini təşkil edən ərazi olub Asiyanın müqəddəs Oksus, Yak-sart, Gilmənd və Hind çaylarının özbaşlanğıclarını götürdükleri yer, Pamir yaylası və ya dağ silsiləsinin mərkəzini təşkil etdiyi ərazi- dir. (Caston Maspero. 1876, Səh. 132)

Lenorman Misirdə metaldan istifadə etmək ənənəsinin əsasını Okus çayının sahilində təşəkkül tapmış və sonra Ön Asiyanırilərin böyük köçlərindən öncə doldurmuş olan, lakin qədim zamanlarda geri çəkilməyə məcbur olan

turanlılar tərəfindən qoyulmuş olduqlarını yazır. (Lenormant F. 1895, Səh.174)

Qədim Misir uyqarlığı əhalisinin dilində ölkənin adı Ku Mat şəklində yazılırvə sözün sumer dilində mənası "çay sahilindəki ölkə" deməkdir. "Ku" sumer dilində "çay sahili" və "mat" "ölkə" deməkdir. Ölkənin "Ku Mat" adı sami akkad dilində "Tu meru" kimi ifadə olunub eynilə "çay ölkəsi" deməkdir. Misir sonrakı dövr əhalisi olan qoptların dilində bu ad "Ta Kemet" şəklində ifadə olunur.Coğrafi baxımdan iki hissədən ibarət olan Misirin yuxarı hissəsi "Ta şeme-av", aşağı hissəsi isə "Ta mehev" adlanırdı. (B.J.Henry;Peter A. Piccione. 2001, Səh. 76, 40)

Qədim Misir dilində ölkənin

olan Kəngərler onlara tabe olan əhali kütləsini ümumi adla "qara başlar" adlandırırdılar.

Çünkü Sumer ənənəsinə görə Tanrı tərəfindən qızıl taxt verilərək xalq üzərində hökmran təyin edilən kral və ya luqalmiflik anlayışa görə "qarabaşlı qoyun sürüsü" kimi təsəvvür edilən sadə xalqın "çobanı" tituluna malik idi. Tanrı tərəfindən hakimiyyət kutu verilən "çoban kral" titulu ənənəsi Sumerlərdən akkادلara, kassilərə və Misirlilərə keçmişdi. Misir fironları, o cümlədən Horoz və digərləri də özlərini "çoban hökmdarlar" adlandırırdılar.

Türk dillərində istifadə olunan "Kem" ifadəsi bir çox sözlərin kökünü təşkil edir.Həmçinin kömür sözünün əsliKemir deməkdir, Türk dillərində Kem"qara", "ir" isə daş demək olub anlamı "qara daşdır". Ümumiyyətlə, bu söz tünd və qara rəngi, xəstəliyi ifadə edir. (Gtimoloqiçeskiy slovarğ törkskix əzikov. 1997, Səh. 33-34; DTS, 1969, Səh. 211)

Çingiz xanın Monqol-tatar

dövlətində əhali iki təbəqəyə bölünürdü "Ağ kemik" yüksək hökmran təbəqəni "qara kemik" isə qara camaatı əhatə edirdi.

Misir tarixi haqqında əsas mənbəni heroqlif mətnlərlə yanaşı e.ə. IV-III əsrdə yaşamış və yunan dilində yazmış misirli tarixçi Marnefin əsəri təşkil edir. Misirin XII sülaləsinin hakimiyyət dövründə prins Knum Hotep üçün tikilmiş sərdabədə yazılmışdır ki, şərqdən gələn 37 yabançı tayfa özlərinin heyvanları, ailələri və köç eli ilə birlikdə Nil deltası sahillərində yerləşmək üçün icazə istəmişlər. Onlar sonradan Misirə axınlar edərək Aşağı Nil hövzəsində yerləşən ordanın ilk dəstəsini təşkil edirdilər. Misir sənəmlərində bu yadellilər "bəsləyici" və ya "bəslənən" anlamı daşıyan "mertion- 'adlanırdılar. Onlar həmçinin "sutu", yəni "Asiya çobanları" və "at-tu" bəla və baş bəlası kimi heç də sevimli olmayan adlarla ifadə olunurdular...

(ardı gələn sayımızda)